

УДК 657.6:657.1:330.342.146(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.24.18>**Сагун А.Ж.**

кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
(м. Херсон / м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0910-4055>**Sakun Alina**

Kherson State Agrarian and Economic University
(Kherson / Kropyvnytskyi)

ОБЛІК І АУДИТ ВИТРАТ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ, ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ACCOUNTING AND AUDIT OF RECOVERY COSTS OF ENTERPRISES IN THE POST-WAR ECONOMY OF UKRAINE: PROBLEMS, APPROACHES, AND DEVELOPMENT PROSPECTS

З огляду на масштаби руйнувань економіки, зростає потреба у впровадженні ефективних механізмів обліку витрат і аудиту витрат, пов'язаних із відбудовою підприємств в умовах післявоєнної економіки України. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення прозорості облікової інформації для всіх учасників процесу реконструкції. Метою є ідентифікація основних проблем методологічного й організаційного характеру в системі обліку та аудиту витрат, понесених у процесі відновлення виробничих потужностей, а також пошук шляхів їх вирішення з урахуванням міжнародної практики. Встановлено, що чинні облікові моделі потребують адаптації до умов післякризового середовища. Обґрунтовано доцільність застосування підходів МСФЗ до знецінених активів та визначено напрями удосконалення інформаційної бази обліку й контролю, що підвищують ефективність управлінських рішень у посткризовий період.

Ключові слова: воєнний стан, післявоєнна економіка, витрати на відновлення, бухгалтерський облік, аудит, облікова політика, МСФЗ.

The post-war recovery of enterprises requires significant transformations in financial management, especially in the area of accounting and auditing of recovery costs. The relevance of this topic lies in the need to restore critical business functions in the face of economic instability, infrastructure damage and regulatory uncertainty. The main objective is to increase the reliability and transparency of the recognition and control of restoration costs in financial and management reports. In this context, the accuracy of cost recognition, accounting for asset impairment, and compliance with international financial reporting standards become critical for economic stability and transparency. This article examines methodological approaches to accounting for reconstruction costs and audit practices in the context of post-conflict reconstruction in Ukraine. The study uses comparative analysis, synthesis and a case study approach to explore how enterprises report and audit recovery costs, including the impact of war-related asset destruction, partial operational capacity and dependence on donor and government support. The study identifies key challenges, such as inconsistent cost classification, lack of a unified approach to documenting recovery activities, and insufficient integration of international auditing standards. The findings highlight the importance of improving audit procedures, adopting risk-based approaches and aligning reporting structures with donor expectations. The use of International Financial Reporting Standards (IFRS) is justified as a tool for more accurate and comparable reflection of post-crisis recovery costs. The article also provides practical recommendations for adapting audit procedures to assess recovery costs and increase stakeholder confidence in financial statements. The practical value lies in the proposal of a systematic approach to accounting

and auditing recovery costs that can be applied by Ukrainian enterprises and auditors to increase stakeholder trust and contribute to national economic recovery through responsible financial practices.

Keywords: martial law, post-war economy, recovery costs, accounting, audit, accounting policy, IFRS.

Постановка проблеми. Післявоєнна трансформація економіки України супроводжується масштабними викликами, серед яких пріоритетним є відновлення зруйнованої інфраструктури, реанімація підприємницької активності та стабілізація фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. У таких умовах особливої ваги набуває належна організація обліку та аудиту витрат, пов'язаних з процесами відновлення, модернізації та перепрофілювання підприємств. Відсутність чітких методичних підходів до ідентифікації, класифікації та контролю таких витрат ускладнює формування достовірної фінансової інформації, що, своєю чергою, впливає на ефективність прийняття управлінських рішень, залучення інвестицій та використання коштів міжнародної допомоги.

Зростаюча потреба у прозорості фінансової звітності, підзвітності перед державою та донорами, а також дотриманні міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) актуалізує завдання модернізації обліково-аналітичної системи підприємств. Водночас аудит у післявоєнний період має набути нового функціонального значення – не лише як засіб перевірки достовірності даних, але й як інструмент стратегічної оцінки доцільності та ефективності витрат на відновлення.

Таким чином, дослідження проблем і перспектив обліку та аудиту витрат на відновлення підприємств в умовах післявоєнної економіки України є вкрай актуальним, зважаючи на потребу у забезпеченні фінансової стійкості суб'єктів господарювання, формуванні прозорого бізнес-середовища та прискоренні економічного відновлення держави -Україна.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Починаючи з 2022 року, в умовах повномасштабної агресії проти України, наукова спільнота значно активізувала дослідження у сфері обліку, аудиту та управління витратами, пов'язаними з відновленням зруйнованих підприємств і об'єктів критичної інфраструктури. У центрі уваги науковців – пошук методичних підходів до відображення у бухгалтерському обліку втрат, витрат на відбудову, джерел компенсацій та міжнародної допомоги, а також удосконалення процедур аудиту в умовах підвищеного ризику.

У своїй роботі Бруханський Р.Ф. акцентує увагу на необхідності адаптації обліково-аналітичного інструментарію в умовах воєнного стану. Праця є актуальною у контексті післявоєнного періоду, оскільки наголошує на інтеграції обліку в стратегічне управління, включно з витратами на відбудову підприємств [1]. Харламова О. розглядає методологію визнання витрат на відновлення відповідно до вимог МСФЗ, зокрема таких як IAS 16 «Основні засоби» та IAS 37 «Зобов'язання, умовні зобов'язання і умовні активи» [2]. Авторка аналізує практичні аспекти формування резервів під реконструкцію активів та релокацію виробництва, що є актуальним у воєнних і післявоєнних умовах.

Автори Лаврова-Манзенко О.О., Ткаченко А.А., Матюшенко Н.Р. аналізують процедури фіксації збитків, порядок дій та коло уповноважених органів, що можуть зафіксувати події та довести причинно-наслідковий зв'язок руйнувань. Також розглядаються особливості документування та списання зруйнованого майна, проведення інвентаризації та відновлення облікових даних у цифровому середовищі [4]. Кузуб М., Ромашко О., Ігнатенко Т. та ін. досліджують процес документування та обліку витрат, пов'язаних з відновленням необоротних активів після воєнних дій. Зокрема, розглядаються етапи облікового процесу, класифікація витрат, а також особливості документообігу, що є важливими для ефективного управління відновлювальними процесами підприємств [5].

У статті Бондар М. та Кулик А. [6] здійснено дослідження особливостей бухгалтерського обліку основних засобів підприємств в умовах збройної агресії. Зокрема, розглянуто процедури облікового відображення втрат у разі пошкодження або знищення активів, а також перебування майна на тимчасово окупованих територіях. Автори проаналізували підходи до оцінки основних засобів відповідно до моделі обліку за первісною вартістю та моделі переоцінки, що є актуальним у контексті забезпечення достовірності фінансової звітності в умовах воєнного стану.

Серед зарубіжних авторів заслуговує на увагу R. Gray [6], який акцентує на важливості врахування соціально-екологічних аспектів витрат на відновлення в післякризовий період. R.S. Kaplan [7] розглядає ці витрати в межах стратегічного управлінського обліку та системи збалансованих показників, що дозволяє оцінити їх довгострокову ефективність. С. Leuz [8] підкреслює, що прозорість обліку та якісний аудит є ключовими для формування довіри інвесторів і донорів у процесі відбудови.

Серед міжнародних досліджень варто відзначити звіти та аналітичні доповіді таких організацій, як:

- World Bank Group: *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment*, що містить аналітику щодо втрат підприємств і потреб у відновленні;
- OECD: *Rebuilding Ukraine: Principles and Framework*, де розглядаються фінансові та облікові виклики після війни;
- PwC та Deloitte – публікують кейси з аудиту втрат та відновлювальних витрат після катастроф у різних країнах;
- IFAC (International Federation of Accountants) – у своїх аналітичних матеріалах розглядає роль аудиту в перехідних та посткризових економіках.

Проте, варто констатувати, що комплексне дослідження витрат на відновлення підприємств саме в умовах післявоєнної України – практично відсутнє, що й зумовлює наукову новизну даного дослідження.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає у теоретичному узагальненні та практичному обґрунтуванні напрямів удосконалення обліку та аудиту витрат, пов'язаних із відновленням підприємств в умовах післявоєнної економіки України, з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду, а також особливостей сучасного економічного середовища. Для її досягнення поставлено такі завдання: дослідити наукові праці та законодавче поле з тематики обліку та аудиту післякризових витрат; проаналізувати особливості бухгалтерського обліку та аудиту витрат на відбудову в умовах воєнного стану та після його завершення; запропонувати напрями удосконалення обліково-аудиторських процедур у контексті посткризового відновлення.

Виклад основного матеріалу. В умовах післявоєнної України облік та аудит витрат на відновлення підприємств в Україні має вирішальне значення для прозорості фінансової звітності, ефективного управління ресурсами та залучення інвестицій. Відсутність чіткої законодавчої регламентації та практичних рекомендацій зумовлює різноманітність підходів на рівні окремих суб'єктів господарювання.

За даними спільної оцінки Уряду України, Світового банку, Європейської комісії та ООН (RDNA4), станом на 31 грудня 2024 року прямі збитки, завдані інфраструктурі, житловому фонду, бізнесу, енергетиці, транспорту та аграрному сектору, сягнули приблизно 176 млрд дол. США.

Загальні потреби у відновленні та реконструкції України на наступне десятиліття оцінюються у 524 млрд дол. США, що приблизно у 2,8 раза перевищує номінальний ВВП України за 2024 рік [9; 10]. За оцінками Київської школи економіки (KSE), станом на листопад 2024 року загальні прямі збитки сягнули майже 170 млрд дол. США [11]. Найбільших втрат зазнали наступні сектори, станом на кінець 2024 року (табл.1).

Нинішня система бухгалтерського обліку в Україні, хоча й зазнала поступової гармонізації з МСФЗ, залишається фрагментарною у частині відображення витрат на реконструкцію, ліквідацію наслідків руйнувань та модернізацію активів. У роботах

Таблиця 1

Прямі збитки та потреби у відновленні України

Сфера	Обсяг прямих збитків, млрд дол. США	Частка у загальних збитках, %	Орієнтовні потреби у відновленні, млрд дол. США	Джерело
Житловий фонд	58,9	33,5%	~100	KSE, RDNA4
Транспортна інфраструктура	~38	~21,5%	~85	KSE
Енергетика	11,4	6,5%	~49	WB, KSE
Бізнес-активи	~15	~8,5%	~42	RDNA4
Аграрний сектор	~9	~5%	~30	WB
Освітні та соціальні заклади	~8	~4,5%	~39	RDNA4
Інше (медицина, культура, держ.установи тощо)	~35	~20%	~179	RDNA4
Усього	~176	100%	~524	RDNA4, WB, KSE

Джерело: сформовано автором за даними [9–12]

українських науковців [13,14] наголошується, що національні стандарти бухгалтерського обліку (НП(С)БО) не передбачають чіткого механізму для ідентифікації та розмежування витрат на відновлення від звичайних ремонтних або інвестиційних витрат. Це ускладнює управлінське планування, оцінку ефективності використання ресурсів та підготовку прозорої фінансової звітності.

Такі масштаби втрат вимагають інтеграції чіткої методології обліку і аудиту, яка дозволить розмежовувати поточні витрати, інвестиції у відбудову та гуманітарні надходження. Проте в межах чинних НП(С)БО не існує окремих положень, що регламентують облік витрат на відновлення в надзвичайних умовах. Облік витрат на відновлення підприємств в умовах післявоєнної трансформації економіки України є критично важливим як з позиції управлінського, так і податкового обліку [15; 16]. Витрати на відновлення часто мають капітальний характер, однак у звітності можуть бути представлені як поточні витрати, що викликає ризики викривлення фінансових показників. В українській практиці витрати, пов'язані з ремонтом і відновленням, обліковуються згідно з вимогами [19], де передбачено розмежування між капітальним ремонтом і поточним. Проте війна створила унікальні ситуації, не врегульовані стандартами: зруйновані об'єкти, реконструкції за рахунок донорських коштів, обмін на гуманітарні ресурси тощо. Наявна методологія не охоплює повною мірою нові види витрат – наприклад, витрати на розмінування територій, відновлення логістики чи цифрової інфраструктури.

Згідно з ПКУ (ст. 138), витрати підприємства визнаються з метою оподаткування у разі їх зв'язку з господарською діяльністю [20]. У випадку витрат на відновлення об'єктів, що ще не приносять економічних вигід, контролюючі органи часто осперюють їх податкове визнання, що створює ризики додаткових нарахунків.

Особливу увагу варто звернути на ситуації, коли:

- витрати фінансуються грантами або благодійною допомогою – виникає питання оподаткування такої допомоги;
- об'єкти передаються безоплатно підприємствам – податкові зобов'язання з ПДВ;
- реконструкція здійснюється за рахунок фондів чи держсубвенцій – різні підходи до формування первісної вартості.

Поточна практика обліку витрат не дозволяє достатньо аналітично відображати витрати на відновлення. Більшість підприємств не виділяє їх в окрему аналітичну

категорію в межах рахунків 15 «Капітальні інвестиції» та 23 «Виробництво». Запровадження окремих субрахунків – наприклад, 1523 «Витрати на післявоєнне відновлення» – дало б змогу чітко ідентифікувати джерела фінансування, цільове використання та відстежити ефективність витрат. Порівняння національного та міжнародного підходів характеризує таблиця 2.

Зіставлення національного підходу до обліку витрат на відновлення з міжнародними практиками демонструє суттєві концептуальні та методологічні розбіжності. У національній системі бухгалтерського обліку та оподаткування України домінує підхід, орієнтований на податкові наслідки та нормативне тлумачення окремих видів витрат. Витрати на відновлення, як правило, класифікуються як поточний ремонт або капітальні інвестиції, що може не відображати повною мірою їх економічної сутності та довгострокового впливу.

Натомість міжнародні стандарти, зокрема IAS 16 та IFRS [21], наголошують на принципі сутності над формою: витрати визнаються активом або витратами залежно від їх здатності генерувати майбутні економічні вигоди. Такий підхід дозволяє точніше відобразити фінансовий стан підприємства у звітності.

Особливої уваги потребує облік благодійної та грантової допомоги. В Україні така допомога здебільшого обліковується як інші доходи або цільове фінансування, що не завжди узгоджується з принципами розкриття у фінансовій звітності. Міжнародна практика передбачає можливість зменшення первісної вартості активів або виокремлення таких надходжень у складі капіталу, що підвищує прозорість обліку.

У податковому аспекті національний підхід залежить від критерію зв'язку витрат із господарською діяльністю, тоді як міжнародні підходи, зокрема принципи OECD, базуються на концепціях обґрунтованих очікувань, економічного змісту операцій та прозорості [22].

Аудиторська практика також різниться: в Україні вона має переважно формальний характер із фокусом на первинних документах, тоді як міжнародна методологія аудиту витрат на відновлення включає процесну оцінку ефективності, ризик-орієнтований підхід та аналіз доцільності витрат у стратегічному контексті [18; 23]. Крім того, аудит вітчизняних підприємств після 2022 року значною мірою орієнтований на перевірку цільового використання коштів, зокрема державної підтримки та гуманітарної допомоги. Проте бракує методології для аудиту витрат на відновлення в умовах надзвичайної ситуації та воєнного стану. Це суперечить міжнародним рекомендаціям IFAC та практиці Deloitte, де витрати на відновлення класифікуються як критично важлива ділянка перевірки з підвищеним рівнем суттєвості [23; 24] (табл. 3).

Як видно з порівняльного аналізу, вітчизняна система потребує суттєвого вдосконалення – передусім через розробку спеціалізованих облікових положень щодо витрат

Таблиця 2

Зіставлення українського підходу та міжнародних практик

Критерій	Україна (НП(С)БО, ПКУ)	Міжнародна практика (МСФЗ, OECD)
Визнання витрат на відновлення	Через ремонти або капітальні інвестиції	Відповідно до сутності активу (IAS 16, IFRS for SMEs)
Облік благодійної/грантової допомоги	Часто – як інші доходи або цільове фінансування	Як зменшення витрат на активи або як окремий елемент у капіталі
Податкове визнання	Залежить від зв'язку з госпдіяльністю	Відповідно до принципу обґрунтованих очікувань та прозорості
Аудит витрат	Формальний, часто зосереджений на підтвердженні документів	Процесно-орієнтований аудит з оцінкою ефективності та впливу

Джерело: сформовано автором

Таблиця 3

Характеристика підходів до обліку та аудиту витрат на відновлення

Критерій	Вітчизняна практика (Україна)	Міжнародна практика
Нормативне регулювання	Фрагментарне: П(С)БО не передбачають окремої категорії витрат на відновлення	Чітка регламентація в межах МСФЗ, застосування окремих процедур для капіталізації витрат
Методологія аудиту	Відсутність чіткої моделі перевірки витрат на відновлення; фокус на законності та цільовій направленості	Орієнтація на ризик-орієнтований аудит, глибока аналітика посткризових витрат
Аналітичне забезпечення	Недостатня деталізація в аналітичному обліку	Облік за центрами витрат, проектами відбудови, джерелами фінансування
Відображення у фінзвітності	Зазвичай не виділяються окремо, відображаються як поточні витрати або інвестиції	Витрати на відновлення виділяються в примітках до звітності або окремими статтями
Прозорість та інвестпривабливість	Обмежена прозорість витрат для зовнішніх користувачів фінансової інформації	Висока прозорість та відповідність принципам ESG

Джерело: сформовано автором

на відновлення, оновлення методичних рекомендацій з аудиту, а також інтеграції цифрових рішень. Доцільно також адаптувати окремі положення МСФЗ (наприклад, IAS 16, IAS 37) до умов українського воєнного та післявоєнного контексту.

У ході дослідження було виокремлено такі ключові проблеми:

1. Недосконалість документального підтвердження витрат. У більшості випадків, зруйновані активи, об'єкти інфраструктури чи виробничі потужності не мали повного комплексу первинної документації. Акти про знищення або пошкодження майна оформлюються у спрощеному вигляді, без чіткої верифікації незалежними комісіями чи експертами. У практиці підприємств Херсонської, Миколаївської та частково Донецької областей трапляються випадки, коли витрати на відновлення документуються лише копіями електронних листів, актами службових розслідувань чи внутрішніми наказами. Це створює ризики недопущення таких витрат до податкового кредиту або їх несприйняття аудитором як достовірних.

2. Складність оцінки вартості відновлення. В умовах дефіциту будівельних матеріалів, нестабільних ринкових цін і порушених ланцюгів постачання підприємства змушені проводити оцінку витрат на базі внутрішніх калькуляцій або прогнозних кошторисів. У свою чергу, це ускладнює застосування МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості», оскільки немає активного ринку для багатьох елементів відновлення (наприклад, унікального обладнання). Оцінювачі, які залучаються, часто не мають доступу до зруйнованих об'єктів, що знижує точність оцінок.

3. Обмеженість аудиторських процедур в умовах ризиків. Згідно з положеннями ISA 500 «Аудиторські докази» та ISA 330 «Аудиторські процедури у відповідь на оцінені ризики», аудитор має здійснювати підтвердження витрат на основі достатніх і належних доказів [23]. У випадку витрат на відновлення, зібрати такі докази надзвичайно складно через: обмежений доступ до зруйнованих територій; відсутність зовнішніх постачальників, які б могли підтвердити постачання або відновлювальні послуги; нестачу цифрового архівування облікових документів. Таким чином, аудит витрат на відновлення в Україні часто переходить у режим розширених альтернативних процедур, що підвищує ризик висновку з обмеженням обсягу або негативного висновку.

4. Колізії між національними нормами і МСФЗ. На практиці спостерігається невідповідність між вимогами національного бухгалтерського регулювання (зокрема

П(С)БО 7, П(С)БО 16) і положеннями міжнародних стандартів. Наприклад, згідно з МСБО 36 «Знецінення активів», підприємства зобов'язані визнавати збитки від знецінення, однак відсутній механізм відновлення вартості активів, що суперечить поширеним підходам у національній практиці [19; 21]. Це ускладнює складання фінансової звітності для підприємств, які застосовують МСФЗ.

Таким чином, запровадження елементів міжнародних стандартів в українську обліково-аудиторську практику є необхідною умовою підвищення її адаптивності до викликів післявоєнного відновлення та інтеграції у глобальні фінансові процеси.

Висновки. У процесі дослідження встановлено, що облік і аудит витрат на відновлення підприємств в умовах післявоєнної економіки України потребують суттєвого оновлення з урахуванням нових викликів, міжнародних стандартів і потреб прозорості. Вітчизняна система обліку переважно фокусована на фіскальних аспектах, тоді як потреба у прозорості, достовірності та адаптивності до післявоєнних умов залишається недостатньо забезпеченою. Наявні нормативні документи не охоплюють специфіки обліку гуманітарної, грантової та донорської допомоги, що призводить до ускладнень у звітності. Аудиторські процедури зосереджуються на формальній перевірці документів, залишаючи поза увагою ефективність та цільове використання ресурсів. Додаткові труднощі викликає відсутність уніфікованих підходів до класифікації витрат на відновлення та інтеграції електронних інструментів контролю.

На підставі викладеного, пропонуються такі практичні рекомендації:

- розробити методичні рекомендації для обліку витрат на відновлення з урахуванням реалій воєнного періоду та вимог МСФЗ;
- у фінансову звітність включити блоки про цільове фінансування з розподілом за джерелами;
- запровадити аудит, орієнтований на ефективність витрат, а не лише на відповідність документам;
- посилити професійну підготовку бухгалтерів та аудиторів з фокусом на облік у кризових умовах;
- впровадити цифрові системи моніторингу витрат на відновлення для забезпечення прозорості та довіри з боку суспільства та міжнародних партнерів.

Таким чином, узгодження національного підходу з міжнародною практикою сприятиме підвищенню довіри до фінансової звітності, ефективному управлінню ресурсами та успішній реалізації програм післявоєнного відновлення.

Список використаних джерел:

1. Бруханський Р. Ф. Актуалізація застосування обліково-аналітичного інструментарію стратегічного вибору в умовах воєнного стану. Облік діяльності бізнесу в умовах воєнного стану: новації – 2023: збірник матеріалів Першого бухгалтерського воркшопу-стажування (26.10.2023-03.11.2023 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»). Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. С. 18-19.
2. Харламова О. Вплив війни на МСФЗ – звітність. URL: <https://amsfo.com.ua/vplyv-vijny-na-msfz-zvintnist/> (дата звернення: 10.05.2025).
3. Лаврова-Манзенко О.О., Ткаченко А.А., Матюшенко Н.Р. Облік відновлення необоротних активів вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах війни. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.22.124> (дата звернення: 14.05.2025).
4. Kuzub, M., Romashko, O., Ihnatenko, T., Moshkovska, O., & Androsenko, O. (2023). Non-current asset restoration costs upon cancellation of martial law in Ukraine. *Social & Legal Studies*, 6 (4), 114–122. DOI: <https://doi.org/10.32518/sals4.2023.114>
5. Бондар М., Кулик А. Облік об'єктів основних засобів підприємств та аналіз їхньої вартості в умовах збройної агресії. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 4. URL: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/39710> (дата звернення: 13.05.2025).
6. Gray R. Accounting and sustainable development: socio-environmental aspects of enterprise recovery. *International Journal of Accounting and Finance*. 2022. Vol. 27, Issue 2. P. 112–128.

7. Kaplan R. S. Strategic management accounting and recovery costs: concept and practice. *Harvard Business Review*. 2023. Vol. 101, Issue 3. P. 44–55.
8. Leuz C. Financial reporting transparency in times of crisis: the role of audit and accounting. *Journal of International Business Studies*. 2023. Vol. 50, Issue 4. P. 234–249.
9. Rapid Damage and Needs Assessment. February 2025. Ukraine: Recovery and Reconstruction Needs Estimated at US\$486 Billion. World Bank, European Commission, United Nations, Government of Ukraine. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/15/ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessed-2025>
10. World Bank Group, European Commission, United Nations, Government of Ukraine. Ukraine: Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4), February 2022 – December 2024. Washington, D.C.: World Bank, 2025. 120 p. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099022025114040022>. Світовий банк+7World Bank+7UNDP+7 (дата звернення: 02.05.2025).
11. Kyiv School of Economics. Russia will pay: Assessment of damage caused to Ukraine's infrastructure during the war as of December 2024. URL: <https://kse.ua/about-the-school/news/assessment-of-damage-as-of-december-2024/> (дата звернення: 02.05.2025).
12. Ministry for Communities, Territories and Infrastructure Development of Ukraine. Оцінка втрат і потреб відновлення (станом на лютий 2025 року). URL: <https://recovery.gov.ua/> (дата звернення: 02.05.2025).
13. Копчикова І. В., Кудирко О. М. Особливості обліку основних засобів в умовах воєнного стану в Україні: нормативно-правові аспекти та управлінські рішення. *Актуальні питання економічних наук*, 2025. (8). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14899223>
14. Трусова Н. В., Сакун А. Ж. Імплементация амортизаційної політики в формоутворюючій компоненті інвестиційної безпеки підприємств. *Modern Economics*. № 40 (2023). С. 52–57. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V40\(2023\)-07](https://doi.org/10.31521/modecon.V40(2023)-07)
15. Сакун А. Ж. (2025) Управлінський аудит як засіб обліково-аналітичної підтримки досягнення управлінських цілей підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*, (3). DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-3-10789>
16. Єфремов А., Пристемський О.С. Оптимізація податкової системи, як інструмент підтримки малих і середніх підприємств. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін: Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції*. м. Полтава, 26 жовтня 2023 р. Полтава, 2023. С. 375–376.
17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> (дата звернення: 05.05.2025).
18. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України, поточна редакція від 01.08.2021 № 2258-VIII. Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 05.05.2025).
19. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку: П(С)БО 7 «Основні засоби», П(С)БО 16 «Витрати», затверджені наказами Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/natsionalni-polozhennya-standarty-buhgalterskogo-obliku> (дата звернення: 06.05.2025).
20. Податковий кодекс України: Закон від 02.07.2023 № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 06.05.2025).
21. International Financial Reporting Standards (IFRS) [IFRS 13 “Fair Value Measurement”, IAS 36 “Impairment of Assets”, IAS 16 “Property, Plant and Equipment”]. IFRS Foundation. URL: <https://www.ifrs.org> (дата звернення: 10.05.2025).
22. OECD Economic Surveys: Ukraine 2025. Paris: OECD Publishing, 2025. 98 p. DOI: <https://doi.org/10.1787/940cee85-en>. OECD
23. International Standards on Auditing (ISA), ISA 500 “Audit Evidence”, ISA 330 “The Auditor’s Responses to Assessed Risks”. IFAC. URL: <https://www.ifac.org> (дата звернення: 06.05.2025).
24. Deloitte. Global Economic Outlook, January 2025. Deloitte Insights, 2025. URL: <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/economy/global-economic-outlook-2025.html>. Deloitte Italia+1Deloitte Italia+1 (дата звернення: 10.05.2025).
25. PwC. 2024 Reflections & 2025 Resilience: Navigating Disruptions and Regulatory Shifts. PwC Global, 2024. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/crisis-solutions/disruption-podcast-series/28-navigating-disruptions-and-regulatory-shifts.html>. PwC (дата звернення: 10.05.2025).

26. IFAC. Building Professional Accountancy Capacity Can Strengthen Emerging Economies. IFAC, 2024. URL: <https://www.ifac.org/news-events/2024-09/building-professional-accountancy-capacity-can-strengthen-emerging-economies-say-ifac-and-global>. IFAC (дата звернення: 10.05.2025).

References:

1. Brukhanskyi R. F. (2023) Aktualizatsiia zastosuvannya oblikovo-analitychnoho instrumentarii u stratezhichnoho vyboru v umovakh voiennoho stanu. [Updating the use of accounting and analytical tools for strategic choice under martial law]. *Oblik diialnosti biznesu v umovakh voiennoho stanu: novatsii –2023: zbirnyk materialiv Pershoho bukhhalterskoho vorkshopu-stazhuvannia* (26.10.2023-03.11.2023 r., m. Kyiv, TDV “Instytut obliku i finansiv”, HO “Federatsiia audytoriv, bukhhalteriv ta finansystiv APK Ukrainy”). Kyiv: NNTs “IAE”, 2023. Pp. 18–19.
2. Kharlamova O. Vplyv viiny na MSFZ – zvitnist. [The impact of war on IFRS – reporting]. Available at: <https://amsfo.com.ua/vplyv-vijny-na-msfz-zvitnist/> (accessed May 10, 2025).
3. Lavrova-Manzenko O. O., Tkachenko A. A., Matiushenko N. R. (2023) Oblik vidnovlennia neoborotnykh aktiviv vitchyznianskykh subiektiv hospodariuvannia v umovakh viiny. [Accounting for the restoration of non-current assets of business entities in the conditions of war]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.22.124> (accessed May 14, 2025).
4. Kuzub, M., Romashko, O., Ihnatenko, T., Moshkovska, O., & Androsenko, O. (2023). Non-current asset restoration costs upon cancellation of martial law in Ukraine. *Social & Legal Studies*, 6 (4), 114–122. DOI: <https://doi.org/10.32518/sals4.2023.114>
5. Bondar M., Kulyk A. (2022) Oblik obiektiv osnovnykh zasobiv pidpriemstv ta analiz yikhnoi vartosti v umovakh zbroinoi ahresii. Accounting of fixed assets of enterprises and analysis of their value in the conditions of armed aggression. *Ekonomichnyi analiz*. Vol. 32 (4). Available at: <https://ir.kneu.edu.ua/443/handle/2010/39710> (accessed May 13, 2025).
6. Gray R. (2022) Accounting and sustainable development: socio-environmental aspects of enterprise recovery. *International Journal of Accounting and Finance*. Vol. 27, Issue 2. P. 112–128.
7. Kaplan R. S. (2023) Strategic management accounting and recovery costs: concept and practice. *Harvard Business Review*. Vol. 101, Issue 3. P. 44–55.
8. Leuz C. (2023) Financial reporting transparency in times of crisis: the role of audit and accounting. *Journal of International Business Studies*. Vol. 50, Issue 4. P. 234–249.
9. Rapid Damage and Needs Assessment. February 2025. Ukraine: Recovery and Reconstruction Needs Estimated at US\$486 Billion. World Bank, European Commission, United Nations, Government of Ukraine. Available at: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/15/ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessed-2025>
10. World Bank Group, European Commission, United Nations, Government of Ukraine. Ukraine: Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4), February 2022 – December 2024. Washington, D.C.: World Bank, 2025. 120 p. Available at: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099022025114040022>. Світовий банк + 7World Bank+7UNDP+7 (accessed May 02, 2025).
11. Kyiv School of Economics. Russia will pay: Assessment of damage caused to Ukraine’s infrastructure during the war as of December 2024. Available at: <https://kse.ua/about-the-school/news/assessment-of-damage-as-of-december-2024/> (accessed May 02, 2025).
12. Ministry for Communities, Territories and Infrastructure Development of Ukraine. Otsinka vtrat i potreb vidnovlennia (stanom na liutyi 2025 roku). [Assessment of losses and recovery needs (as of February 2025)] Available at: <https://recovery.gov.ua/> (accessed May 02, 2025).
13. Kopchykova I. V., Kudyрко O. M. (2025). Osoblyvosti obliku osnovnykh zasobiv v umovakh voiennoho stanu v Ukraini: normatyvno-pravovi aspekty ta upravlinski rishennia. [Peculiarities of fixed assets accounting under martial law in Ukraine: regulatory and legal aspects and management decisions]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, (8), DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14899223>
14. Trusova N. V., Sakun A. Zh. (2023) Implementatsiia amortyzatsiinoi polityky v formoutvoriuiuchii komponenti investytsiinoi bezpeky pidpriemstv. [Implementation of depreciation policy as a formative component of investment security of enterprises.] *Modern Economics*. № 40. Pp. 52–57. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V40\(2023\)-07](https://doi.org/10.31521/modecon.V40(2023)-07)
15. Sakun A. Zh. (2025) Upravlinskyi audyt yak zasib oblikovo-analitychnoi pidtrymky dosiahnennia upravlinskykh tsilei pidpriemstva. [Management audit as a means of accounting and

analytical support for achieving management goals of the enterprise]. *Mizhnarodnyi naukovi zhurnal "Internauka". Seriya: "Ekonomichni nauky"*, (3). DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-3-10789>

16. Yefremov A., Prystemskyi O.S. (2023). Optymizatsiia podatkovoi systemy, yak instrument pidtrymky malykh i serednikh pidpriemstv. [Optimization of the tax system as a tool for supporting small and medium-sized enterprises]. Proceedings of the *Accounting, control and analysis in conditions of institutional changes: Collection of scientific works of the VI All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. (Ukraine, Poltava, October 26, 2023.)* Poltava, 2023. Pp.375–376

17. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “On accounting and financial reporting in Ukraine”, Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> (accessed May 05, 2025).

18. Pro audit finansovoi zvitnosti ta auditors'ku diyal'nist': Zakon Ukraïni potochna redaktsiya vid 01.08.2021 roku № 2258-VIII. Verkhovna Rada Ukraïni. Available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (accessed May 05, 2025).

19. Natsionalni polozhennia (standarty) bukhgalterskoho obliku: P(S)BO 7 “Osnovni zasoby”, P(S)BO 16 “Vytraty”, zatverdzeni nakazamy Minfinu Ukrainy. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/natsionalni-polozhennya-standarty-buhgalterskogo-obliku> (accessed May 06, 2025).

20. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon vid 02.07.2023 № 2755-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. [Tax Code of Ukraine (2023), Law №. 2755-VI. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed May 06, 2025).

21. International Financial Reporting Standards (IFRS) [IFRS 13 “Fair Value Measurement”, IAS 36 “Impairment of Assets”, IAS 16 “Property, Plant and Equipment”]. IFRS Foundation. Available at: <https://www.ifrs.org> (accessed May 10, 2025).

22. OECD Economic Surveys: Ukraine 2025. Paris: OECD Publishing, 2025. 98 p. DOI: <https://doi.org/10.1787/940cee85-en>. OECD

23. International Standards on Auditing (ISA), ISA 500 “Audit Evidence”, ISA 330 “The Auditor’s Responses to Assessed Risks”. IFAC. Available at: <https://www.ifac.org> (accessed May 06, 2025).

24. Deloitte. Global Economic Outlook, January 2025. Deloitte Insights, 2025. Available at: <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/economy/global-economic-outlook-2025.html>. Deloitte Italia+1 Deloitte Italia+1 (accessed May 10, 2025).

25. PwC. 2024 Reflections & 2025 Resilience: Navigating Disruptions and Regulatory Shifts. PwC Global, 2024. Available at: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/crisis-solutions/disruption-podcast-series/28-navigating-disruptions-and-regulatory-shifts.html>. PwC (accessed May 10, 2025).

26. IFAC. Building Professional Accountancy Capacity Can Strengthen Emerging Economies. IFAC, 2024. Available at: <https://www.ifac.org/news-events/2024-09/building-professional-accountancy-capacity-can-strengthen-emerging-economies-say-ifac-and-global>. IFAC (accessed May 10, 2025).